

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง “การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสหสวรรษใหม่ในนิตยสารข่าวรายสัปดาห์” ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เกี่ยวข้อง (In-depth Interview) เช่น นักวิชาการ คอลัมนิสต์ ผู้สื่อข่าว เป็นต้น โดยมีขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ประเภทเอกสาร ได้แก่ นิตยสารประเภทวิเคราะห์ข่าวรายสัปดาห์ 2 ฉบับ คือ นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ ฉบับเดือนมกราคม ถึงธันวาคม 2542 ทุกฉบับที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสหสวรรษใหม่
2. ประเภทบุคคล ได้แก่ คอลัมนิสต์ ผู้สื่อข่าว ผู้บริหารนิตยสาร นักวิชาการ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเนื้อหา (CONTENT ANALYSIS) ในนิตยสารข่าวรายสัปดาห์ ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสหสวรรษใหม่ รวม 2 ฉบับ คือ นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ พร้อมกันนี้จะสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เช่น นักวิชาการ คอลัมนิสต์ ผู้สื่อข่าว เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการคัดเลือกนิตยสารประเภทวิเคราะห์ข่าว 2 ฉบับ คือ นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์

รูปแบบเนื้อหาที่จะทำการศึกษา คือ ข่าว บทความ สารคดี คอลัมน์ และอื่นๆ โดยศึกษาเปรียบเทียบทั้ง 2 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาเกี่ยวกับสหสวรรษาใหม่ที่นำเสนอในนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์ และเนชั่นสุดสัปดาห์ จึงใช้แบบบันทึกข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหาลงในตารางลงรหัส (Coding Sheet) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยแยกประเภทดังนี้

1. ตารางบันทึกชื่อเรื่อง
2. ตารางบันทึกรูปแบบเนื้อหาที่นำเสนอ จำแนกเป็น คือ ข่าว บทความ สารคดี คอลัมน์ และอื่นๆ
3. ตารางสรุปประเด็นของเนื้อหาที่นำเสนอ จำแนกเป็นประเด็นหลัก ประเด็นรอง และประเด็น เชื่อมโยง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง : ศัลยกรรมกรุงโรม รับปี 2000
 โดย : เพ็ญศรี เผ่าเหลืองทอง
 รูปแบบ : คอลัมน์หมุนตามโลก
 ประเด็นหลัก : การเฉลิมฉลองปี 2000 ของกรุงโรม ตามความเชื่อของคริสตชน
 ประเด็นรอง : การเตรียมการของภาครัฐและเอกชนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว
 ประเด็นเชื่อมโยง : ความเชื่อตามหลักคริสตศาสนา
 ที่มา : นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ หน้า 82 ฉบับที่ 970,
 20 มีนาคม 2542

เรื่อง : นับทอยหลังสูปี 2000 ไม่มีใครปลอดภัยจากปัญหา Y2K
 โดย : สุดา มั่งมี
 รูปแบบ : สารคดี
 ประเด็นหลัก : การเตรียมพร้อมรับปัญหา Y2K ของประชากรทั่วโลก
 ประเด็นรอง : ปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของ Y2K
 ประเด็นเชื่อมโยง : การเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์
 แนวทางที่นำเสนอ : ให้ข่าวสารความรู้ เสนอแนวทางแก้ปัญหา
 และแสดงการเปลี่ยนแปลงของสังคม
 ที่มา : เนชั่นสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 353 (11-17 มี.ค. 42)

4. ตารางบันทึกชื่อผู้เขียน
5. ตารางบันทึกแนวทางในการนำเสนอ จำแนกเป็น ให้ข่าวสารความรู้ เสนอแนวทางแก้ปัญหา เสนอแนวทางดำเนินชีวิต สร้างความตื่นตระหนก แสดงการเปลี่ยนแปลงของสังคม และอื่นๆ
6. ตารางบันทึกประเด็นของเนื้อหาที่นำเสนอ จำแนกเป็น การเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์ ความเชื่อตามหลักคริสตศาสนา การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของสังคม การเปลี่ยนแปลงของการเมือง และอื่นๆ

การกำหนดหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการศึกษาเรื่อง “การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสหสวรรคใหม่ของนิตยสารข่าวรายสัปดาห์” ได้ใช้หน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหา (Unit of Analysis) 3 หน่วย เพื่อให้การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถอธิบายได้ในเชิงปริมาณดังนี้

- แนวคิดหลัก (Theme) โดยพิจารณาเนื้อหาแต่ละชิ้นว่ามีแนวคิดหลักอย่างไร ในงานวิจัยนี้ คือ ผลกระทบที่มีต่อผู้อ่าน ซึ่งจำแนกเป็น 6 ประเภท คือ ให้ข่าวสารความรู้ เสนอแนวทางแก้ปัญหา เสนอแนวทางดำเนินชีวิต สร้างความตื่นตระหนก และแสดงการเปลี่ยนแปลงของสังคม และอื่นๆ โดยสามารถจัดเข้าประเภทที่กำหนดไว้ได้มากกว่า 1 ประเภท จากนั้นจะสรุปประเด็นหลัก ประเด็นรอง (กรณีที่น่าสนใจประเด็นรอง) รวมถึงประเด็นเชื่อมโยง และนำไปบันทึกในตารางลงรหัสการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสหสวรรคใหม่
- รายการเรื่อง (Items) เป็นหน่วยที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ลักษณะรูปแบบเนื้อหาที่นำเสนอ จำแนกเป็น ข่าว บทความ สารคดี คอลัมน์ และอื่นๆ

นอกจากนี้ สรุปประเด็นของเนื้อหาที่นำเสนอ เพื่อจำแนกความเชื่อมโยงของประเด็น โดยจำแนกเป็น 6 ประเภท ดังนี้ ความเชื่อมโยงกับความเชื่อตามหลักคริสตศาสนา การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของสังคม การเปลี่ยนแปลงของการเมือง การเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์ และอื่นๆ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ 51 ฉบับ และนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ 51 ฉบับ โดยจะทำการศึกษาทุกฉบับ ตั้งแต่ฉบับเดือนมกราคม ถึงธันวาคม 2542 รวม 102 ฉบับ

การสัมภาษณ์เจาะลึก

สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เช่น คอลัมนิสต์ ผู้สื่อข่าว ผู้บริหารนิตยสาร นักวิชาการ รวม 10 คน เพื่อทราบถึงแนวคิดของผู้เกี่ยวข้อง ที่มีต่อการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสหสวรรคใหม่

รายนามผู้สัมภาษณ์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

- นายสุวพงศ์ จันผิงเพชร บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน และผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์
- นายสรวิชัย สิงห์เยี่ยม หัวหน้าข่าวเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน
- นายอนุช อภาภิรม คอลัมนิสต์ คอลัมน์ “เทคโนโลยี้ม”

นิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์

- นายบัณฑิต จันทศรีคำ บรรณาธิการข่าว
- นางสาวพัฒนายุ ทารส ผู้สื่อข่าว สายต่างประเทศหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจรายวัน คอลัมนิสต์ คอลัมน์ “บุคคลโลก”
- นางสาวนภาพรณิ พิพัฒน์ ผู้ช่วยหัวหน้าข่าวต่างประเทศ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจรายวัน และคอลัมนิสต์ “ต่างประเทศ” นิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์

นักวิชาการ

- นายประธาน รั้งสิมาภรณ์
คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
- นายสมควร กวียะ
อาจารย์อาวุโส คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
และอาจารย์คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นายขวัญชัย หล้าอุบล
รองผู้อำนวยการ ศูนย์ประสานและดำเนินการแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์ปี ค.ศ.2000
ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC)
- นางศรีลัดดา อุทัยรัตน์
คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ประเด็นคำถามสำหรับคอลัมน์สต์ ผู้สื่อข่าว และผู้บริหารนิตยสารทั้ง 2 ฉบับ

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- โครงสร้างองค์กรของนิตยสาร
- นโยบายในการนำเสนอเนื้อหา
- สัดส่วนในการนำเสนอเนื้อหาประเภทต่างๆ
- ให้ความสำคัญกับการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสหสวรรษาใหม่อย่างไร
- ความคิดเห็นที่มีต่อสหสวรรษาใหม่
- แนวทางในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสหสวรรษาในปีพ.ศ. 2543-2544 (ค.ศ. 2000-2001) :
เนื่องจากมีความเชื่อ 2 แนวทางเกี่ยวกับการเริ่มนับสหสวรรษาใหม่ คือ ปี ค.ศ. 2000 และ ค.ศ. 2001

ประเด็นคำถามสำหรับนักวิชาการ

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสื่อมวลชน ที่มีต่อการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสหสวรรษาใหม่
- หากติดตามนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ ให้แสดงทัศนะว่าสื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับ นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสหสวรรษาใหม่อย่างไร เกิดประโยชน์อย่างไรต่อผู้รับสาร
- ความคิดเห็นที่มีต่อสหสวรรษาใหม่
- ข้อเสนอแนะแก่สื่อมวลชนในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสหสวรรษาใหม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย